

עגלות ישראליות בדרכן החדשה – רשמי סיור בהונגריה

רלף גינזבורג, קב' צרעה

העגלות בילו את זמןן בתא מטען ממוזג, במלונות מרופדות מיוחדות שהוכנו עבורן, ברביצה ובהעלאת גירה, כאילו היו על הקרקע. תעודת כושר לאגף למטענים מיוחדים של חברת אל-על, שלהם חלק גדול בהצלחת המבצע.

בהגיענו לבודפשט, העגלות ירדו מהמלונות ישר למשאיות בליווי הרדיו והטלוויזיה ההונגרית והחלו את דרכן לחווה הממשלתית של HAJDUSZOBOSZLO. כחצי שעה לאחר הנחיתה הודיע הרדיו ההונגרי על הגעת העגלות. באותו ערב ב"מבט לחדשות" ההונגרי היתה כתבה מצולמת של כדקה וחצי. יומיים לאחר מכן ביקר בחווה כתב של סוכנות הידיעות ההונגרית ותמונה של העגלות בביתן החדש הופצה לכל העיתונים בהונגריה. חגיגה תקשורתית גם שם וגם בארץ.

העגלות הישראליות שוכנו במכלאה מיוחדת שנבנתה במיוחד עבורן כ-4 ק"ג מחוות האם,

למרות שלא מזמן חודשו היחסים הדיפלומטיים בין ישראל להונגריה, ביקרו בארץ מאות חקלאים הונגריים, לפחות אצלי ברפת, וביקרו לפני בהונגריה כל המי ומי הקשור לענף בארץ. בכל זאת, לי היתה הזכות ללוות את העגלות הראשונות שיצאו מארץ הקודש לארץ המגִיָּארים.

במבצע משותף של התאחדות מגדלי הבקר ואל-על מטענים, הוטסו כ-235 עגלות בנות 4-7 חודשים במטוס ג'מבו מיוחד מנמל התעופה ע"ש בן-גוריון לנמל התעופה של בודפשט, ומשם בנסיעה של כ-3 שעות ל-HAJDUSZOBOSZLO (היידוסובוסלו) שבצפון מזרח הונגריה, כ-60 ק"ג מהגבול הרומני.

הטיסה היתה חוויה גם לי וגם לעגלות. לי, למרות שטסתי לא מעט פעמים בעבר, לטוס בתא הטיס היתה חוויה בלתי רגילה. חוץ מהעגלות, הייתי היחיד במטוס שלא מחברת אל-על.

פריקת העגלות ממטוס אל-על למשאית.

מטיב בינוני, כי אין להם טוב יותר. ובנוסף לכל זה כ־2 ק"ג תערובת לראש. ברפתות יש עגלות מערבולות בלי מאזניים – רק הם יודעים להעריך את המשקלים שהם מעמיסים. האספסת בצורה של ירק, שחת, או שחמיץ מחולקת ביד בעזרת טרקטור ועגלה. העגלות שלנו מואבסות ידנית מעגלה רתומה לשתי סוסות.

בכל הונגריה אפשר לראות ליד הקומביין והטרקטורים הגדולים גם את סוס העבודה גדול הממדים רתום לעגלה; ליפא העגלון היה מרגיש בחברה טובה. הוסבר לי שיש מקומות שבחורף אפשר להגיע אליהם רק עם סוס ועגלה.

ממדי החווה גדולים לעין שיעור מהמשק הקיבוצי המצוי. השטח המעובד הוא 100,000 דונם, מזה 40,000 דונם תירס, 5,000 מזה לתחמיץ והיתר גרעינים למספוא. 30,000 דונם לחיטה. 10,000 דונם אספסת לשחת, לשחמיץ עם גרעיני תירס ולירק. כל יתר ה־20,000 דונם סלק־סוכר, תפוח־אדמה, חמניות, אפונה, שטחי יער ומרעה.

מסביב לכמה מבנים ישנים עם גגות מקש. כל האזור מגודר והכניסה היא דרך שער עץ, רק לאחר שלובשים חלוק לבן, נועלים מגפי פלסטיק חד־פעמיות ומשום־מה רוחצים את הידיים ב"חומר חיטוי" – המיהול לא חשוב, הוא השתנה מיום ליום.

האיבוסים בנויים מעץ ומכיוון שהם מוגבהים, משמשים גם כגדר קדמית. הם מונחים על פס בטון ובין האיבוס למבנים (לא סככות) ישנה חצר. המבנים מרופדים היטב ונקיים מאד ולפי הצהרת המלווה שלי הם מתכוונים לרפד לפחות פעם בשבוע, בזבז של קש לדעתי (?), אבל הם החליטו לתת לעגלות טיפול מיוחד. יש שלושה עובדים צמודים רק להן וכשיש צורך הם מקבלים עזרה מחוות האם. יש ביקור יומי של וטרינר ובנוסף לכל זה יש שומר לילה, כיוון שבשעה ארבע העובדים הולכים לביתם ומתייצבים רק למחרת בשעה 6.00.

כל עגלה בארץ היתה מקנאה במנה המוגשת: הזנה חופשית של תחמיץ תירס ושחת אספסת

לעגלות שטח מחיה נרחב.

קשורות ומגיעים לכל אחת מהן עם מכונה מיטלטלת - בניית קבוצות וכו'. כיוון שיש לו בסיס תיאורטי מצויין, לא היתה בעיה להסביר למה דרושים שינויים.

לאחר חמש דקות במכון החליבה בחווה הגדולה, השאלה שנתבקשה היתה: האם יש לכם הרבה דלקות עטין? והאם אתה יודע את שיעור נגיעות הדלקות התת-קליניות? לא פלא שאחוז הנגיעות התת-קליניות היתה כ-40 אחוז, כיוון ששיגרת החליבה היתה פסולה לגמרי. רחצו כל פרה, נקיה או לא - בדרך כלל הפרות היו נקיות מאד. לאחר מכן ניגבו את כולן באותה מטלית שהוכנסה לדלי עם חומר חיטוי בתחילת החליבה - מרשם בדוק להגברת דלקות עטין. לאחר הסברים הגענו לפשרה, הם ימשיכו להרטיב כל עטין, אבל לאחר הוצאת צליפים ינגבו במגבות ניר והיה מאד חשוב להדגיש: אחת לכל פרה.

המנה שהוגשה לחולבות היתה רטובה להחריד, כ-34% חומר יבש, דבר הנראה לעין

יש להם שני עדרי חלב. הגדול יותר, כ-800 חולבות נמצא כ-40 ק"מ מחוות האם. השני, שנמצא ליד החווה מונה כ-500 חולבות. יש עדר של כ-1100 עגלות, שהן גם למכירה ולהחלפה בעדרי החלב, המתנהלת כיחידה נפרדת. יש עדר בקר של כ-450 ראש מגזע לימוזין (Limousine), לבשר לא מפטמים עגלים שחור-לבן בהונגריה, לכל היותר הם נמכרים לפיטום באיטליה או נשחטים בני יומם, לפני שהם יונקים קולוסטרום והדם משמש לסירוס בתעשיית התרופות. בנוסף לכל הבקר יש גם 35,000 חזירים.

על כל ענף בעלי-החיים מופקד "מהנדס" צעיר, שלמד כ-5 שנים בפקולטה לחקלאות, שליווה אותי במשך שהותי שם.

שפת התקשורת בינינו היתה אנגלית, שזו לו הפעם הראשונה שהוא נדרש לדבר בה כל כך הרבה. בכל זאת, הצלחנו להידבר וחלק גדול מזמני היה לעזור לו לבנות מנה לחולבות לפי התפיסה הישראלית, שינוי ממשק החליבה במכוני-החליבה - יש גם כן פרות שעדיין

רפת מכוסה גג מקש, מרופדת היטב עבור עגלותינו.

חלוקת המספוא בעזרת עגלה רתומה לסוסים.

איבוסיעץ מאולתרים לעגלות מישראל.

קשה לסכם את תקופת שהותי ב-HAJDUSZOBOSZLO, אבל ברור לי, שזאת תמונת מצב רק של חווה אחת ולא של כל הרפתות בהונגריה. גם ברור לי, שההונגרים מנסים ורוצים לקדם ולשפר את ענף הרפת במהירות רבה, ומשאלות שאני שומע מאורחים הונגריים שמגיעים אלי, והם לא חסרים, וגם מההתרשמות שלי בהונגריה, נדמה לי שיש שוק גדול לעגלה הישראלית, לזירמה מפרים ישראלים וגם לטכנולוגיה המתקדמת בה אנו מייצרים. אני רק חושש, שכמו בכל הגוש המזרחי התהפוכות החלות, ובמיוחד האינפלציה שהתחילה לדהור אצלם, לא יאפשרו להם לממש את רצונם, אם אנחנו לא נצליח לממש את הפוטנציאל הזה מהר ככל האפשר. □

אפילו לפני שניתחתי את המנה. היא כללה 22% תחמיץ תירס, 42% אספסת, שחת שחמיץ וירק, 8.5% סחיט סלק-סוכר ו-27.5% מ"מ המבוסס על תירס לח של כ-60% חומר יבש. אחוז החלבון של המנה היה כ-14.3% עם ריכוזיות של 1.53 מ"ק/ק"ג ח"י. לא פלא, שהתנובה היתה כ-6,000 ליטר עם כמעט 3 הזרעות להתעברות. לאחר שהכנסתי את הדיסקט של המלצות ה-N.R.C. למחשב החווה והראיתי לו את ההמלצות האמריקאיות, לא היה צורך להרבות בהסברים, למה יש להחליף את המנה, דבר שנעשה ברצון. לאחר שנים כל כך רבות של בניית מנות במחשב היה קצת קשה להרכיב מנה ידנית, אבל הצלחנו.